

Posudek diplomové práce Hany Zajíčkové

Gramatické kategorie „jmen“ v učebnicích češtiny pro cizince – k metodologii výuky češtiny jako cizího jazyka

Téma, jímž se kolegyně Zajíčková ve své diplomové práci zabývá, se vztahuje k oblasti, která se v odborném kontextu lingvodidaktickém připomíná stále živěji, totiž k češtině jako cizímu jazyku (tento termín užívá autorka s odkazem na M. Hrdličku). Diplomantka pojala svou práci opravdu široce velmi důkladně, a to jak pokud jde o teoretický fundament, na němž zakládá výzkumnou či praktickou část práce, tak pokud jde o analýzu učebnic a její vyhodnocení a autorčin vlastní nástin alternativního postupu při prezentaci pádového systému v češtině pro cizince.

Text práce se přirozeně člení do 4 ucelených obsahových částí (diplomantka je řadí jen do tří kapitol) kromě úvodu a závěru. V první se kolegyně Zajíčková vyrovnává s vybranými obecnými otázkami didaktiky cizích jazyků, které prezentuje vždy ve vztahu k určité výchozí či teoretické disciplíně - k obecné didaktice, psychologii, lingvistice. Projevuje při tom relativně dobrou orientovanost v probírané problematice, znalost základní odborné literatury či schopnost s ní samostatně pracovat a zaujímat k některým tvrzením samostatná stanoviska. Snad jen malý dotaz – na s. 10 autorka uvádí, že „ovlivňují didaktika také sociologie, antropologie a matematika“ – mohla by vysvětlit jak se sem dostala matematika? Na druhé straně se nezmiňuje o vztahu didaktiky cizích jazyků k didaktice jazyka mateřského/prvního mohla by jejich vztah komentovat? A ještě terminologická poznámka – autorka užívá podvojného výrazu „výuka – učení jazyků“; předpokládám, že si je vědoma toho, že tím předjímá určitý pohled na oba pojmy a že tento pohled nemusí být jediný?

Stejnými slovy by bylo možné ocenit navazující subkapitoly pojednávající o metodách vyučování češtině, o roli a prezentaci gramatiky i o gramatických kategoriích jmen z hlediska češtiny jako cizího jazyka: nejde o témata nová, ale autorka o nich pojednává vyváženě a se znalostí věci a příslušné literatury.

Třetí část představuje subkapitola 2.2, v níž kolegyně Zajíčková podává výsledky své analýzy několika vybraných učebnic češtiny pro cizince, respektive prezentace deklinační systém češtiny v nich, a podrobně zvažuje přednosti a slabiny horizontální, resp. vertikální prezentace pádového systému (autorka tedy úvodní široké vymezení předmětu zúžila, podle mého soudu rozumně). Oceňuji na této části jak uvážený výběr analyzovaných učebnic, tak soustavnost a důkladnost diplomantčiny práce i rozvahu při vyslovování hodnotících soudů. Poslední část obsahuje vlastní autorčin návrh. Podle mého názoru jde o návrh zajímavý, třebaže stručný – zajímalo by mě, zda si ho autorka už vyzkoušela a s jakým výsledkem.

Práci jako celek hodnotím jako cennou, vyváženou, diplomantka jí nepochybně prokázala, že je schopná odborné práce v oboru. Tento dobrý dojem bohužel kazí stránka formální. Diplomantka sice dobře formuluje, její text je po této stránce na dobré úrovni; vcelku ojedinělé jsou formulace problematické (s. 24 – *systém jazyka (langue) – soubor jeho gramatických pravidel jeho jednotlivých rovin: fonologické s níž souvisí ortoepie, grafické, s níž souvisí grafermika a ortografie, morfologické a syntaktické, již se napříč prolíná rovina lexikální nebo neobratné (s. 24 – prostředků, které jsou nezbytné k uskutečnění určité komunikační situace)*). Zřejmě však neprošel důkladnější závěrečnou korekturou, zůstaly v něm neopravené překlepy a pravopisné chyby (jen exemplárně uvádím s. 8, 10, 15, 16, 20 atd.).

Mé hodnocení je tedy rozporné. Oceňuji práci kolegyně Zajíčkové jako přínosnou a kvalitní a pokládám ji za velmi dobrý podklad k úspěšné obhajobě. Zároveň bych byl rád, kdyby byl text před odevzdáním do knihovny zbaven chyb a překlepů.

přepsala: Loskotová

doc. PhDr. Karel Šebesta, CSc.